

1 TETSARONITSÉÉTSE

Tujkénú Tetsaróónicárí Íjcyáme

éllevu Páávoru cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróónicá múnaa múúhá nahbémutj, íhyaami íñe muha mécaatúnú ámuha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, Íjcyame elle ámuha meíjcyame tsaimíyé Máavyéjuube Jetsocríjtomútsikye Méécááni Píívyéébema meúráavyehíjcyáme éllevu. Aamútsí ihdyu óví ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Tetsaróónicá múnaa cáhcujtsóne

² Ímí ámuha Píívyéébeke meúráavyehíjcyánéllii pajjyuvaré muha dííbyeke météhdútsohíjcyáhi.

³ Áhdure muha méítsáávehíjcyá Jetsóoke ámuha mewájjúne mecáhcujtsómé tsaimíyé dííbyé wákimyéí ámuha meméénume méitsohíjcyané tsiíñe díbye tsááiñe. Áané hallúvú muha téhdure Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi.

⁴ Muurá muha méwaajácú ámúhakeyé táñahbémutj iwájjúnéllii díbye újcune.

⁵ Muuráhjáa ámúhake muha pajtyété tsúuca méema Íjcyané uwááboju meúwáábócooca tsá pevénéré meúwáábohíjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébé Apííchó múúhake píaábóneri panévare méénúráítýúronéhjí muha méméénuhíjcyá ímiáánéjuco Íjcyane muha meúwáábohíjcyánéllííhye.

Aane muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa
ámúhama muha meíjcyame ámúhake
mepíáábohíjcyáne.

6 Muuráhjáa Píívyéébé Apííchóré ámúhake
ímíjyuuvu ájcume tsaímíyé ámuha mecáhcujsó
dííbyé uwááboju ámúhake muha meúwaabóne.
Aame muurá eene muhdú muha dííbyeke
meúráávyehíjcyádújuco ámuha meúráávyehíjcyáne
ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe.

7 Ehdu nééróné pañe ámuha dííbyeke tsaímíyé
meúráávyehíjcyámedítú muurá Matsedóóniámá
Acááya íñújícú cahcújtso múnaa ámúhadítú
íííváne tehdu úráávyehíjcyáhi.

8 Ááné uwáábojúu muurá ámúhadítú tsújaavéné
tsá apáámyéré téené íñújícú múnaa wáájacutúne.
Muuráhjáa tsúuca pahúllevá múnaaré waajácúhi.
Téhdurée waajácúme ámuha ímí Píívyéébeke
mecáhcujsóne. Áánéllíi tsáhájucó muha muucá
teene meúúballéítyuróne.

9-10 Muurá téhdure múúhake úúbállehíjcyámé
éhnée ámúhake muha maááhívéjémeke
tsaímíyé ámuha mewáátsúcúpejtsóne. Áhdure
múúhake úúbállehíjcyámé níjcyotájtekéree
ámuha mecáánívahíjcyámé ícyooa botsíi ímíáábé
Píívyéébekéréjuco ámuha mecááníváábeke
meícuvémé metéhmehíjcyáne mújyú tsiíñe Ílí
tsááiñe éhnée dsíjívéébeke díbye bóhítsoóbe.
Dííbyée muurá tsúuca meke pájtyetésó méimítú
hallútú meícúbáhrámeíyónetu.

2

Tetsaróonicárí Páávoró úwaabóne

1 Aane muurá ámuha táñahbémú méwaajácú bañúháñée ámúhake muha maááhívéjetúne.

2 Muuráhjáa Pirípovu múúhake ditye ícúbáhrároné pañe íínerí íllityétúmé ámúhake muha méúwááboté Píívyéébedívú muha mecátsípáávénema. Áámedíi múúhadi tsaate úúhívateróné pañe ámúhake muha meúwaabóné muurá ámuha mecáhcujsóhi.

3 Tsáháa ímityúné ámúhadítú muha meíjtsámeíñe íllure ámúhake muha maállityúne.

4 Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe páme íjtsaméiyé wájácú néébe múúhake ityújkevééllémekéjuco níwáávené uwááboju íñe muha méúwáábohíjcyá ámúhake díbye ímillédújuco. Tsá muha meúwáábohíjcyatú míamúnaa múúhake ímí ííjtsúcunúki.

5 Aane wájácú ámuha menééne tsáháa múúhake ámuha maáhdórokíyé tsaímíyé ámúhake muha meúwáábohíjcyatúne. Aane Píívyéébe waajácúhi.

6 Áhdurée tsá muha meíjyácunútú míamúnaa múúhake mítyájtsóiyóneri. Muuráhjáa ihdyu ímiááné múúhake ámuha mémítyájtsóiyá Críjtorée múúhake uwáábojtédívú pícyóomeke. Áronáacáa tsá muha meíjyácunútú tééneri.

7-8 Muuráhjáa ihdyu ámúhakeré muha tsaímíyé mépiáábohíjcyá éhne múúne tsíiméké tsíiju téhmedu ámúhake muha mewájyúnema. Aamée ámúhake

muha meúwáábohíjcyá ímíáájú ápíchó nénehji múuhakye pátyehíjcyáróné pañe.

⁹ Aane cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa ámúhakye muha meúwáábo ámúháj piine muha meíjcyame mewákímyeíhíjcyáné pécóhajchótá cójáhajchótá tééne tájpi muha meíjcyaki. Tsáháa íínerí ámúhakye muha meíjyévétsohíjcyatúne.

¹⁰ Áhdure muurá ámuha méwaajácú tsaímíyée ámúhama muha meícyahíjcyánéllii íínetú muha menéétsámeítýúne. Aane téhdure Píívyéébe waajácúhi.

¹¹ Áhdure ámuha méwaajácú ámúhakýe muha meúwaabómé mecánáájánuhíjcyáné éhne múúne tsíméké cááni méénudu.

¹² Muuráhjáa ámúhakye muha ménéhíjcyá Píívyéébema ímíñeúvú ámuha meíjcy muhdú dííbyeéjté íjcyáiyódú íavyéjúejtée ámuha meíjcyáíñevú ámúhakye díbye méménúmeke.

¹³ Áané hallúvú muha paíjyuvaré météhdútsohíjcyá dííbyeke. Muuráhjáa dííbyé uwááboju míamúnáá íjtsaméi íjcyatúné muha ámúhakye meúwáábónéllii ámuha ímí mecáhcujtsómé tsúuca méímíjpyetéhi.

¹⁴ Áhdícyane ámuúha múúhá nahbému, muurá Críjtoke ámuha mecáhcújtsóné hallútú ámuha múnaaré ámúhadi ícúbáhrahíjcyádúu idyé múúhadi Jodéari muha meícyáné cahcújtso múnáadi múúha múnaaré jodíómú ícúbáhrahíjcyáhi.

¹⁵ Diityéree muurá dsíjívetsó Ávyéjuube Jetsóoke íhdée múúha múnaaré idyé íjcyámeke Píívyéébé ihjyú uuballe múnáake idsíjívetsódu. Aame

tsá Píívyéébe ímillédú íjcyáítyuróne. Áánéllii pamévakéré tsarílléme.

¹⁶ Aame muurá tsá ímíllehíjcyatú jodiómú íjcyátúmeke muha meúwaabóne. Ááneri íhyallúvúré éhniíñevu ímityúné méénuhíjcyáme. Árómeke tééné hallútú Píívyéébe ícúbáhraáhi.

Páávoró imíllé Tetsaróónicáí íjcyáné cahcújtso múnáake íááhíveténe

¹⁷ Ámuúha múuhá nahbémuuj, éhnée ámúhadítú muha metsátsihdyu muurá tsúcájáhréjuco meé. Aame íñe ámúhadítú tsíhyulle muha meíjcyarómé ámúhakye méítsáávehíjcyáhi. Áánéllii muha méimíllerá ámúhakye maááhíveténé tsiíñe maátyúmíjcatsíki.

¹⁸ Éíjyújúcooróo o ítsámeíhíjcyaróné oore ámúhakye o ááhívetéyóneri. Árónáacáa Naavéné táíjtsaméí tútávajtsóhi.

¹⁹⁻²⁰ ¿Aane íñe íínevú muha mecátóróóvéne méimíjyúúveé Máavyéjuube Jetsocríjtó tsiíñe tsáácoóca? Muurá ihdyu diityéjuco ámuha ámúhadi téijyu muha méimíjyúúveímye.

3

¹ Áámekée ámúhakye muha maájtyúmííyóneri meíjyácunúhíjcyánéllii ámúha éllevu tsúúca muha mepéjúcooráhi. Árónáacáa muhtsi mécoévá Atéénávúre.

²⁻³ Átsihdyúu ménahbe Timotéó téhdure Píívyéébé ícúve múnáajpi íjcyáábekéréjuco muhtsi mewáalloone ámúhakye díbye Críjtoadítyú

Íjcyáné uwááboju iúwáábóneri itsápíjtsoté éhnííñevu ímí ámuha dííbyeke mecáhcújtso tsaate ámuha múhdurá meíjtsámeítyu íñe ícyooca meícúbáhrámeíhíjcyánéhjitu. Muurá tsúuca ámuha méwaajácú Píívyéébeéjté meíjcyame ehdu nénéhjiri meícúbáhrámeíñe.

⁴ Muuráhjáa ámúhama muha meíjcyácooca ménehíjcyá meícúbáhrámeíñe. Ahdújuco muurá meícúbáhrámeíhíjcyáne.

⁵ Áánerí mítyane ámúhadi o íjyácunúnéllii Timotéoke ó wallóó díbye ámúhake iúújeté muhdújuco ámuha Crijtóke mecáhcujtsóné o wáájácuki. Ópée mítyane ó ílityé bañúháñé ámúhake muha meúwáábohíjcyámeke Naavéné íicyánejcúvú llíucúyóneri.

⁶ Áronáa Timotéó ámúhadi Tetsaróonicári úlléjeebe múhtsikye úúballévá ímíhyeva ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsóne pamévamáyé mewájuycatsíhíjcyáne. Téhdure múhtsikye úúballebe ámúhadi muha meíjyácunúhíjcyádúreva idyé múúhake ámuha maájtyúumíyóneri meíjyácunúhíjcyáne.

⁷⁻⁸ Ááneri mítyane muha méímíjyuuvé panévaríyé muha meícúbáhrámeíyómé ímí tehdújuco ámuha Ávyéjuube Jetsocrijtóke meúráávyéneri.

⁹ Ááné hallúvú mítyane muha Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi.

¹⁰ Muurá paíjyuvaré muha dííbyeke piáábó métáumeíhíjcyá tsiiñe ámúhake muha maááhívetémé éhnííñevu ámúhake meúwáábo dííbyeke mecáhcújtsónéjcutu tsátsii ímíñeúvú ámuha

mewáájácutúne.

11 Aane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtoma múúhakeye píáábomútsí ámúhakeye muha maááhívetéki.

12 Áhdure óvíi ámúhakeye píááboobe íñe ámúhakeye muha mewájyudu ámuha pamévamáyé mewájyújcatsíki.

13 Aane óvíi ámúhakeye píááboobe tsaímíyé dííbyeke ámuha meúraávyé mújyú Máavyéjuube Jetsocríjtó ihñjteke újcúvácooca íñé imítyú ámúhá hallúrí íjcyatúmé ámuha dííbyedívú meúújetéki.

4

Píívyéébe ímillédú meíjcyane

1 Áánéllii ámúhakeye múúhá nahbémuke muha menéé Máavyéjuube Jetsóo mémeri panévatúré tsaímíyé ámuha meíjcyane Píívyéébe ímillédú muhdúhjáa ámúhakeye muha meúwaabódu. Aane óvíi ámuha méúraavyé éhnííñevu.

2 Muurá ámuha méwaajácú Ávyéjuube Jetsóo taúhbajuré ámúhakeye muha meúwáábohíjcyáne.

3 Muurá Píívyéébe imíllé dííbyedívú ámuha meíhvéjtsámeíñe díbye ímillédú meíjcyane. Áánéllii tsá múu ihdícyámema dómácójcatsítyúne.

4 Múu ityáábávájcatsíñe tsaímíyé íjcyáhi.

5 Tsá múu Píívyéébeke wáájácutúmé dáríívécatsíhijcyádú átéréénéhjí hallútú ícúbáhrájcatsítyúne.

6 Tsá múu íñáhbé táábake pátsárijcyotúne. Muurá ehdu dáríívemeíhíjcyámeke tééné hallútú íhnáhooíñé Píívyéébe ícúbahráne. Téénélliihyé

muurá tsúúca ámuhákye éjyu muha meúúballé teéne.

⁷ Tsáháa ímítyunéhjí meméénu dibye meke újcutúne. Mekée újcuube ténehjí meíhvéjtsóne meímíjpyetéki.

⁸ Áané uwááboju tsaate éhdiivállehíjcyámé tsá míamúnáake éhdiiválletúne. Píívyéébekéré ehdiívallémé mépañévúu Íapííchó ipícyóóneri meke ímíjpyetétsóóbeke.

⁹ Áánetu íñe muhdú ámuha tsané nahbémú mewájjycatsííñetu tsáhájucó ámuhákye o cáátúnútyú tsúúca Píívyéébé túkevéjtsójú pañe ámuha meíjcyame tehdújucó mewájjycatsííñéllííhye.

¹⁰ Muurá Matsedóóniá iíñújí múnáa ménahbémuma ímí tehdújucó ámuha mewájjycatsíhíjcyáne. Árónáa ámuhákye muha menéé éhniíñevu ámuha pamévamáyé mewájjycatsíki.

¹¹⁻¹² Aame ihdyu tsaímíyé íbúwajíí ámuhá wákimyéiyi meíjcyá íná ámuhádítyú ipíhtótu muhdúhjáa ámuhákye muha meúwaabódú tsijtye cahcújtso múnáa íjcyatúmé ámuhákye íávveyjúúlleki.

Ávyéjuube Jetsóó tsiíñe tsááiñe

¹³ Ámuúha múúhá nahbémuj, téhdure muha méimíllé ámuhákye meúúballéné íñe tsúúca cahcújtso múnáa íjcyame dsíjívehíjcyámé muhdú íjcyaiíñe ámuha ídátso meíjtsúcunúne mekímóóvétu eene pájtyetétyúmé ídátso kímóóvehíjcyádu.

14 Muuráhjáa Jetsóó dsíjívéebe tsiiñe bóhine mecáhcujsómé méwaajácú téhdure Píivyéébe meke bóhítsoíñe dííbyeke mecáhcujsómé medsíjívémeke.

15 Muurá tsiiñe dibye tsáácooca téijyu Íjcyame tsá pééityú medsíjívémé ihdéré dííbye éllevu. Ehdu Píivyéébere nééne íñe ámúhakye muha méúúballéhi.

16 Aabe Jetsóoma wáalloó níjkyéji múnáa avyéjúúbeke dííbyé rojrócori dibye meke ipíúva dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyámeke. Áijyu muurá pámeere múhdumé dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyame tsiiñe mébóhíhi.

17 Átsihdyu ihdyu botsíi téijyu Íjcyámema tsaméhíjjuco mepééiñe cáamevu Máavyéjúúbema maátyúmíjcatsíki. Aame dííbyema meíjcyaa múhdú Íjcyáityúmeréjuco.

18 Áánéllii téénevu mecátóroóvéne métsípátsócatsíhijcyá.

5

1 Ehdu teene Ávyéjuube Jetsóó tsááiñe, ámuúha múuhá nahbému. Áronáa ihdyu tsá mewáajácú múijyú dibye tsááiñe.

2 Muurá tsúúca ámuha méwaajácú meíjtsótúnáa dibye tsááiñe éhne múúne naní múnáajpi pejco meke ábájinejcuđu.

3 Muurá míamúnaa nehíjcyaa íñe imíjyaú íjcyaiñe. Áhdure íjtsúcunúimye múijyú íná pájtyéityúne. Áronáa ílluú néétútsihdyu Íjcyaiñe ícúbáhraméi éhne múúne wállehdívú peecúteré

tsiimáva ávyé wájtsidu. Áánetu muurá tsá múha pállójcóityúne.

4-5 Áronáa tsáhájucó ámuha meíjcyatú éhne múu cúúvétsii meíjcyadu. Muurá tsúúca ámuha méwaaJacú teene éhne múúne cóóji páneere iiná maájtyumíné mewááJacúdu. Áánéllii tsáhájucó ámúhake tene ábájinéjcúityúne.

6 Ahdícyané metsu ímiááméré meíjcyá téibúwaréjucó. Tsáhájucó tsaatédú wááJacúmeítyúmé meíjcyáityú éhne múúne cúwame íjcyadu.

7 Muurá cúwamee, líyícyavémee, éhdume tsá wááJacúmeítyú éhne múu cúúvétsii íjcyadu.

8 Áánetu ihdyu mee pééétsihyi múu íjcyadu menéeme tsúúca teene mewááJacúmé metsu ímiáámeréjucó meíjcyáne Píivyéébeke mecáhcújtso ímítyúnehjívú metáhjátsámeítyu éhne múúne tsodáhó ityáhjátsámeítyu cóhpéneúvú wátájcámeídyu. Ááne metsu ímíneúvú meúráávye íñe mepájtyeténé uwááboju éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji wátajcódú íívane mewágóóóvéiyónetu meke pájtyetétsoíñe.

9 Tsáháa Píivyéébe meke újcutú meícúbáhrámeíki. Muuráhjáa ihdyu íllure meke téénetu pájtyetétsoobe Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

10 Áánélliihyé dílbyeke wállóobe mewájyuri díbye ídsíjive mújyú meke díbye újcúvácooca pámeere téjyú íjcyámema medsíjivéjúcooromé tsaméhjí dílbyema meíjcyaki.

11 Áánéllii ámuha meméénuhíjcyádú éhnííñevu

métsípátsojcatsí tsaímíyé Píívyéébema ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáake Páávoró túkëvejtsóne

12 Ahdícyane ámuúha múúhá nahbému, ámuhakye muha menéé ámuha maávyejúúlle ámuhá túkevjtsojtéke.

13 Ímíááméré meíjcyáne mewájuú diityéke. Tsá múu múnáátsójcatsíyúne.

14 Téhdure ámuhakye muha menéé tsaate wákimyéityu óvéhéemeke ámuha metáúhbaki. Téhdure panévaturé íhtsunúmeke mépiáábo. Ehdu múu piáábohíjcyá pamévakéré múhdurá ditye íjcyáronéhjí íáábúcúnema.

15 Aame ihdyu téííbúwá meíjcyaco. Tsá múu tsaate ímityúné ámuhakye méénuróné piámeítyúne. Ímíááméré meíjcyáne íllure mépiáábojcatsí.

16-17 Paíjyuvaré Píívyéébema meíhjuváne méimíjyuhíjcyá.

18 Météhdútsohíjcyá panévá hallúvuré dííbyeke. Muurá íñe Jetsocríjtoéjté meíjcyame panévare meke pátyehíjcyánéhjí hallúvú dííbyeke metéhdujtsóné imílleébe.

19 Áábé Apííchó ámuhá pañe íjcyane ámuhakye túkévétsohíjcyáne tsáma méíhvéjtsodíñe.

20 Áhdure íñe dííbyere tsaatédívú bóhówájtsóneri íñá pájtyeíñe ditye úúbálléneri tsá múu íícúvetúmé íjcyatúne.

21 Áronáa ihdyu múu ímíñeúvú íjtsó keená ímíááné íjcyane íuráavyeki.

22 Aame ihdyu mémeenújúcohdí ímityúne.

²³ Ahdícyane óví Píívyéébe ámuhákye píaabó íiné imítyú ámuhá hallúrí íjcyájúcóótuki. Aabe ihdyu óví ámuhákye tehme ámuháj pi, ámuhá íjtsaméí, ámuhá íbuúné, mújyú tsiíne Ávyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha íínerí menéétsámeítuki.

²⁴ Tsá muurá íínerí meke dibye báñúityúne. Muuráhjáa íñéhdújuco meke dibye újcune. Aabe muurá téhdure páneere mééma méenuú muhdú íñéhdúú.

Páávoró pítyajcóne

²⁵ Ahdícyane ámuha múúhá nahbémú mejcyame múúhá hallúvú Píívyéébeke píaabó pájyuvaré métáuméí múúhakye dibye ipíááboki.

²⁶ Téhdure ámuhákye muha menéé ámuha tsané nahbémú mejcyame medúúrúvájcatsíki.

²⁷ Téhdure ámuhákye muha méníwaavé Ávyéjuube Jetsóo mémeri íñe íhyaamí pañe ámuháma o íhjyuvané ámuha mewáájácútso pámeekéré elle íjcyáné cahcújtso múnáake.

²⁸ Ahdícyane óví dííbyeréjuco Máavyéjuube Jetsocríjtó ámuhákye píaabóne. Áyu tehdujuco.

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48